

Opinie

P. Grijpma De Dorschkamp, IBG-DLO, Wageningen

Goed nieuws is geen nieuws:

Het Sphaeropsis-onderzoek en andere zaken die daarbij ter tafel komen

Onder de titel "Goed nieuws is geen nieuws" beklagt Peter Schütz zich in de opinie-rubriek Kienhout van NBT 63(5), dat positieve berichten zo weinig aandacht krijgen in de media. In dit geval ging het over de goede kanten van de storm van 25 januari 1990 voor het Nederlandse bos, waarvoor hij maar weinig gehoor vond bij een radio-journaliste van de AVRO. Daarnaast betreurt hij het dat "bosbouwers mekaar (gadverdakke, wat bekakt) hoogstzelden voor rotte vis uitmaken terwijl dat misschien juist wel veel vaker zou moeten gebeuren en dan vooral niet in het geniep. Bosbouwers zijn te aardig, geen spanning (waar heb ik dat meer gehoord..?), geen conflicten, altijd heren".

Nu weet ik niet of Peter Schütz (PS) een bosbouwer is, maar ik weet wel dat hij een rotte vis is en naar mijn idee zelfs een hypocriete rotte vis, een luie journalistieke donder, belust op "vlugger-tjes" (ik kom hier nog op terug) die zich niet de moeite getroost om aan brononderzoek te doen, laat staan om onderzoek te analyseren. Overigens mag ik niet generaliseren over de kwaliteiten van PS. Het bovenstaande slaat dus alleen op het onderstaande.

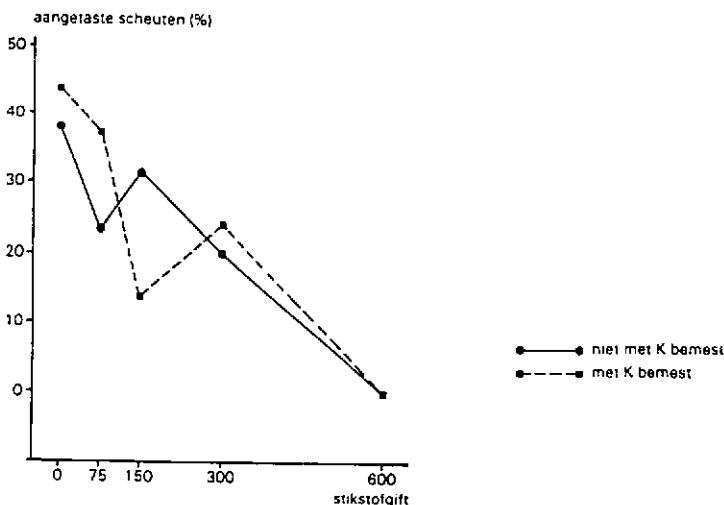
Aanleiding voor deze ontboezeming is het artikel van PS getiteld "Sphaeropsis scheutsterfte: erger bij kaliebrek en stikstofovermaat", het openingsartikel van Bosbouwvoorlichting 30(4). Heerlijk, de onheilsboodschap die dáár uit spreekt, dat is pas nieuws. Helaas, het is PR-praat en pertinent onjuist. Met een beetje brononderzoek had PS dit kunnen weten en een zonnig kante van het Sphaeropsis-onderzoek wereldkundig kunnen maken.

Wie namelijk Dorschkamp-rapport no. 598 onder redactie van Tinus de Kam (Tdk) openstaat op pagina 113 kan vaststellen dat door Tdk en Versteegen werd aangetoond dat de Sphaeropsis-scheutsterfte bij toenemende stikstofgift niet toe- maar juist afneemt (zie bijgaande grafiek).

Goed nieuws dus, want het zou tenminste één positief aspect van de ammoniakdepositie zijn. Maar

goed nieuws is geen nieuws, zoals PS zelf al ondervond. Kennelijk weet ook Tdk met dit resultaat geen weg, want ook hij vermeldt deze uitkomst niet in zijn overzichtsartikel van het Sphaeropsis-onderzoek in het NBT 63(5). In het Dorschkamp-rapport wordt dit resultaat in de algemene conclusies wel besproken, maar er wordt bij aangetekend dat er tijdens de uitvoering van de Sphaeropsis-scheutsterfteproef nog voldoende kalium in de naalden van alle planten aanwezig was. Er kan echter onmogelijk enig inzicht hebben bestaan in het kaliumgehalte van de naalden van alle planten, omdat de naaldanalyses niet per plant werden uitgevoerd. Om na te gaan of planten met een laag kaliumgehalte in de naalden bij stikstofovermaat gevoeliger zijn voor scheutsterfte had deze toets dus in 1988 nog eens her-

■ *Het effect van bemesting met ammoniumsulfaat en kaliumsulfaat op de ontwikkeling van scheutsterfte.*

haald moeten worden. Het mag in elk geval geen reden voor beide auteurs zijn om het verkregen goede nieuws maar weg te laten.

Maar er staat meer goed nieuws in Dorschkamrapport no.598 dat ik niet terug kan vinden in het artikel van PS. Dat betreft de inventarisatie van Barbara van Dam over het voorkomen van Sphaeropsis-scheutsterfte tussen 1984 en 1986 in vier opstanden van jonge grovedennen. Op het hoogtepunt van de Sphaeropsis-epidemie in 1985 varieerde hier de schatting van het aantal aangetaste scheuten in drie van de vier opstanden tussen de 1,6 en 3,4 procent. En op grond van dit onderzoek concludeert TdK in het NBT dat er "inderdaad sprake was van een epidemie in deze opstanden". Als ik het voor het gemak even vergelijk met een griep-epidemie, zou ik zeggen dat is geen epidemie, dat is een niesbui! U moet zich dit eens even voorstellen - op het hoogtepunt van deze epidemie waren van elke 100 scheuten in drie van de vier opstanden 1,6 tot 3,4 scheuten door Sphaeropsis aangetast! Voor de volledigheid: het percentage aangetaste scheuten van de vier opstanden tezamen was 2,0 en het gemiddelde van de percentages aangetaste scheuten 5,2. Dan moet je toch wel goed kijken wil je die aangetaste scheuten vinden. Als dat geen goed nieuws is, weet ik het niet. Objectiviteit gebiedt mij te vermelden dat in de vierde opstand 14,0 procent van de scheuten aangetast was (dit hoge percentage werd veroorzaakt door twee zwaar aangetaste bomen). Deze opstand was een natuurlijke verjonging van grove den gemengd met douglas, onder scherm van grove den, waar een sterk concurrerende onkruidlaag aanwezig was. Opvallend is dat in de periode 1984-86 het totaal aantal

scheuten van 25 bomen van deze opstand zo gering was; in 1985 slechts 207 tegen 2656, 6980 en 22200 in de drie andere opstanden. De opstand was dus duidelijk afwijkend. In het overzicht van TdK in het NBT, wordt goed nieuws weergegeven als slecht nieuws door alleen het grafiekje met de aantallen aangetaste scheuten te plaatsen. Het resultaat is dat de krommen in de grafiek nagenoeg het tegenovergestelde van de ernst van de aantasting in de vier opstanden weergeven.

Overigens mis ik in het rapport en het overzicht van het Sphaeropsis-onderzoek goede gekwantificeerde gegevens over het taksterven, waar Sphaeropsis als secundaire oorzaak kan worden aangemerkt. Met het onderzoek van het Bosbureau kan ik eerlijk gezegd niet zo goed uit de voeten omdat men aantekent dat in hun inventarisatie ook best andere oorzaken dan Sphaeropsis de oorzaak van het taksterven geweest kunnen zijn. Zulke goed gekwantificeerde gegevens zijn belangrijk, omdat in de potproeven alleen voor de bastnecrose een verband met overbemesting werd aangetoond. Let wel: overbemesting. Er is geen sprake van een toenemende necroselengte naarmate de bemesting toeneemt. Welke waarde aan de hoeveelheden stikstof toegekend moet worden, is onduidelijk wanneer blijkt dat alle planten in de behandelingen, inclusief die van de controle, in 1988 vóór de inoculatie werd uitgevoerd, nog het equivalent van 100 kg N/ha toegediend kregen. De waarde "0 N" in alle grafieken en tabellen is voor de gegevens van 1988 dus niet "0 N" maar "100 N". Maar hoe hoog liggen de waarden van de andere behandelingen dan wel?

Nu ik dit zo allemaal opschrijf, zou

u kunnen denken dat ik TdK en PS niet erg mag. Niets is echter minder waar, ik waardeer beiden. Maar dat betekent nog niet dat ik het met het nieuws dat zij brengen en de wijze waarop het gebracht wordt, eens ben.

De opmerking over de "vlugger-tjes" van PS diende ook om weer wat evenwicht te brengen in de door hem geciteerde opmerking van Bert Jansen (één van onze PR-mannen) over de impotentie van de Nederlandse bosbouwer waar het PR betreft. Dat zal dan wel zeer vrij geciteerd zijn want ons bosbouwkundige onderzoek is juist uitermate PR-gericht, dat blijkt. Wat dat betreft lijken we in het Land van Goesting te leven; u vraagt en wij draaien! Je zou ons onderzoek zo langzamerhand misschien zelfs als journalistiek onderzoek kunnen betitelen, een soort "hit and run"- of "touch and go"-onderzoek. Ik houd tegenwoordig m'n hart vast als er weer een minister naar een Internationale Conferentie gaat, want dan komt er geheid weer een nieuw Mondiaal Onderzoekprogramma en kan het huidige weer in de koelkast. Thuishouden die mensen! Voor lastige problemen in de Kamer zorgen! Beter nog, een Kabinetscrisis veroorzaken, de tijd is er zo langzamerhand toch rijp voor! Dan kan het onderzoek tenminste voor een tijdje wat beter afgewerkt worden! Want wij switchen bij het leven: van energiebossen naar zure regen, van zure regen naar broeikas-effect, CO₂-vastlegging en klimaatsverandering, en van produktie-gerichte bosbouw naar natuurlijke bossen.. Er is onvoldoende tijd en er is onvoldoende ondersteuning om het onderzoek naar behoren uit te voeren. Het Rijk is Armoe, neem dat van mij aan. Ik werk zelf bij het Armoe, dus ik kan het weten. Moeten we nu weer wel snelgroeïende bossen aanleggen om

de CO2 op te slaan terwijl we net zo lekker natuurlijk aan het worden waren en onze afdeling groei- en opbrengst hebben gecombineerd? Weet er eigenlijk al iemand of we nu teveel of te weinig ozon hebben? Of zit het alleen maar op de verkeerde hoogte en plaats?

Nee, je kunt dan beter voor de Stichting FACE van de Samenwerkende Electriciteitsproducenten (SEP) werken, en echt iets aan bosbouw gaan doen, vooral in de Oostblok- en ontwikkelingslanden. Bosje meer, CO2-tje minder, electriciteit stuivertje omhoog. Dat wilde de SEP niet hoor, die sputterde zelfs nog tegen, het kon best wat minder, maar de regering dreef het toch door vanwege de BTW en andere haars inziens goedgefundeerde argumenten. Daar hebben ze zich toen bij neergelegd. In elk geval krijgt de SEP dus eigenlijk een berg geld teveel in kas en daar hebben ze de Stichting FACE van opgericht. Als het op een andere manier gegaan is, wil ik dat graag horen, maar dan clean, zonder PR-praat. FACE is een stichting die er voor zorgt dat de façade van de electriciteits-maatschappijen aan een schoonheidsbehandeling wordt onderworpen. Het image krijgt daarbij zagezegd een FACElift. De schoonheid van deze behandeling ligt in het feit dat de CO2 die de SEP produceert, weer in bossen wordt vastgelegd. Ten dele, en vooral elders, maar toch een geniale vondst, nietwaar? Daar heb je grote spanningen mee op.

Maar onze vroegere directeur, die daar nu bij is, was juist een voorstander van spanningen; dat heeft hij met PS gemeen, of zou die het alweer zo overgenomen hebben..? Ik hoor het hem nog zeggen, "ach, een beetje spanning is gezond". Dat was tenminste vóór hij zelf in een hoogspanningsveld

terecht kwam (in de top is de spanning altijd hoger). "Goed voor mij hoor", je zag het hem denken. Maar het beviel toch niet echt. Waarschijnlijk kwam er een kink in de kabel of was er toch een te groot potentiaalverschil tussen hem en een andere directeur. In elk geval kwam er kortsluiting en daarna was hij in een wip weg, naar de SEP.

Kijk, dat treft mij nou, iemand die voordeel ziet in spanning voor anderen en dan bij electriciteitsleveranciers terecht komt, en PS die even een foldertje voor FACE schrijft over de aanleg van CO2-

bossen in ontwikkelingslanden en prompt in de ontwikkelingssamenwerkingsbranche gaat werken. Zoiets kan toch geen toeval zijn? Ik denk dat ik maar eens goed onder de olie ga zitten, dan ziet u mij straks misschien nog terug bij Shell of Unilever.

Dorschkamprapport no. 598 – met het goede nieuws – kan besteld worden door f 38,00 over te maken op gironummer 948540 of bankrekening no. 53.91.05.988 t.n.v. De Dorschkamp, Wageningen, onder vermelding van het rapportnummer, naam en afleveradres.

BOMENBEDRIJF

A. P. van Doorn B.V.

WIEKSLOTERWEG 21 W.Z.
3763 LJ SOEST
TEL. (02155) 1 01 67
FAX (02155) 1 82 51

- BOOMVERZORGING
- snoeien d.m.v. veilig klmsysteem en/of hoogwerker
- moeilijke rooierwerkzaamheden
- VERHUUR DIV. MACHINES
- o.a. hoogwerkers
- frezan/rooien van stobben
- snippermachine
- BOSEXPLORATIE
- voor alle voorkomende bosbouwwerkzaamheden
- uitvoering volledig in eigen beheer
- RONDHOUTHANDEL
- o.a. inkoop van alle soorten rondhout, op stam/geveld
- eigen houttransport
- RECYCLING
- verklepelen van snoei- en takhout
- mobiele houtverspaander

**Te koop gevraagd:
rondhout geveld of op stam**